

Småskolejenter på Strindheim skole fra 1957

Av Elisabeth Bochkon Tøsdal

Jeg ble født i 1950, på “Stiftelsen”, der nesten alle ble født den gangen. Det var fem år etter krigen. De voksne snakket mye om Krigen, og helt til jeg ble voksen trodde jeg at krigen var i “gamle dager”. Det var den jo ikke, fem år er ikke lenge, og etterdønningene etter krigen preget fremdeles hverdagen i mange år. Men den gangen var ett år mye lengre enn det er nå, og det var uendelig lenge fra jul til jul.

I Norge var det for eksempel rasjonering på kaffe og sukker til 1952, salget av personbiler var regulert helt frem til 1960, og etter krigen var det stor bolig-mangel.

Mine foreldre giftet seg i 1946, og flyttet inn hos farmor, som var enke og bodde i Gamle Kongevei, rett bak Rosendal kino, i en sveitservilla med flere leiligheter og utedo i gården. Mamma og pappa hadde uttrekksseng i finstuen, og min barneseng ble båret inn dit fra kjøkken-kammerset hver kveld når de la seg.

Da jeg var tre år, flyttet vi oppover bakken til Hans Finnes gate 30, en av de mange Trondhjemske firemannsboligene. For å få sin egen leilighet, kjøpte foreldrene mine et helt hus. Vårt hus var bygget et par år etter krigen, og det bodde familier med barn i alle de fire leilig-

hetene de første årene. To leiligheter var “store” og hadde to soverom, to leiligheter var “små” og hadde bare ett soverom. Alle hadde høytspylende vannklosett, og i begynnelsen syntes jeg det var skummelt når de voksne trakk i snoren og vannet suste og bruste. Etterkrigsge-nerasjonen var barnerik, og det var alltid mange å leke med.

Slik bodde de fleste som begynte i klasse 1C på Strindheim skole i august 1957. Vi var for det meste 30 jenter i klassen, fra Strindheim og Persaune hagebyer, Belbuan, Rønningen og områdene rundt og imellom. I 2. klasse kom det 5 jenter som bodde på Ranheim og Charlottenlund i klassen. Det var for trangt på Ranheim skole, og de ble busset til Strindheim. Vi syntes det var spennende med mange nye i klassen, men en av dem fortalte på et klassejubileum hvor traumatisk det hadde vært for henne. Strindheim var en stor skole med mange elever, og det var overveldende. Vi gikk i rene gutte- og jenteklasser, men på vårt trinn var det også en “blandaklasse” - og stakkars de jentene som måtte gå i klasse sammen med guttene!

Frøken

Frøken var veldig snill, med lysegrå krøller, vennlige øyne, mørkeblått blankt skoleforkle og tykke brune strømper. Hun het Hjørdis Stenvig. Hos

Klasse 1 C, 1957/58, Strindheim skole.

Første rekke: Bente Enger, Mette Tessem, Anne Lise Hedda Berg, Ragnhild Dahl, Gøril Berg, Brit Eggen.

Andre rekke: Kristin Ringkjøb, Sylvi Hermanstad (som snur seg), Kari Lystad (sløyfe i håret), Marit Lund, Kari Eidem, Kari Egtvedt Hansen.

Tredje rekke: Tove Bysting (som Sylvi snur seg mot), Elisabeth Bochkon, Eli Dahl, Kari Kristiansen, Eli Thingstad.

Fjerde rekke: Inger Olstad (kort lyst hår), Kristin Bjerkli Haugan, Inger Kristoffersen, Wivian Tove Bårdstu, Kirsten Grøtte, Kate Olsen, Kjersti Tharaldsen.

Bakerste rekke: Randi Rognes (hestehale), Tone Lehn-Pedersen, frøken Hjørdis Stenvig, Randi Berge. Bilde utlånt av forfatteren.

frøken lærte vi røde og blå bokstaver, og border av mange slag. Det var viktig å kunne skrive pent, og det var den mye omdiskuterte formskriften vi lærte.

I tillegg til blyanten, som var rød i den ene enden og blå i den andre, lærte vi å skrive med penn og blekk. Vi hadde

penneskaft og pennesplitter, og på de grønne tomannspultene var det en fordypning der blekkhuset skulle stå. Noen stygge blekkflekker ble det nok, men vi gjorde så godt vi kunne, og vi brukte trekkpapir og pennetørkere av filt. Det var en lettelse da vi fikk lov til å bruke fyllepenn og senere patronpenn.

Frøken - Hjørdis Stenvig. Foto: Kåre Halse.
Bilde utlånt av Kai Krog Halse.

Vi fikk også hver vår eske med fargestifter, esken var blå og det sto “penol oljekritt” på den. Frøken skrev store røde R’er i bøkene våre når alt var rett, og små r’er hvis bare noe var rett. Det aller beste var hvis hun skrev både R og Pent. Vi prøvde å etterligne R’ene til frøken, men det var vanskelig å få til noe som lignet.

Norskbokeene var etter hvert etter læreboknormalen fra 1958, med “radikale former”. Det ble ikke godt mottatt hjemme hos meg. Mamma var med i styret for Trondhjems riksmålsforening, og sammen med riksmålsfolk over hele landet aksjonerte de for de moderate for-

mene, altså mel, melk, gaten og solen, ikke mjøl, mjølk, gata og sola.

I første klasse leste vi høyt fra ABC-en med hane utenpå, og senere fikk vi Nordahl Rolfsens lesebøker med spennende fortellinger, som historien om Lille Alvilde som møtte bjørnen i skogen. Den gjorde stort inntrykk på meg. I siste time på lørdag leste frøken fra Torbjørn Egners lesebøker, og vi ble kjent med Ola-Ola Heia, Per og Kari og vesle Brumlemann. Frøken hadde tollekniv i kateterskuffen. Med den spisset hun blyanter for oss, og hun hjalp oss å skjære over den frukten vi hadde med oss, sånn at vi kunne dele med bestevenninnen.

Det var noen i klassen som hadde problemer med å lære å lese. De strevde og greide ikke å trekke sammen lydene og finne en mening i setningen. Vår snille frøken var ofte irritert og beskyldte dem for ikke å ha lest på leksen. Det var nok ikke så mye kunnskap om lese- og skrivervansker ennå.

I morgen er det søndag, det skinner over jord ..

I siste time på lørdag sang vi “I morgen er det søndag, det skinner over jord, den deiligste av dagene for liten og for stor...” Og det var det jo! Hvis vi var heldige, fikk broren min og jeg dele en flaske champagnebrus til søndagsmiddagen, og vi spiste “kjøtt i mørke”, og

polentagrøt med rød saus til dessert.

Mens potetene ble ferdigkokt etter høykasseprinsippet, innpakket i avispapir under en dyne i sengen, spaserte vi tur rundt Brattøra for å vinke til nordgående hurtigrute som gikk klokken 12. Farfar, som døde i 1936, hadde vært kaptein på en av Nordenfjeldske dampskibsselskab sine hurtigruter, og min nostalgiske pappa likte fremdeles å se hurtigruten vel av gårde.

Familien Bochkon sommeren 1960. Jan Fredrik (1956-97), Elisabeth, Anna (Anniken) (1918-2007) og Johan Fredrik (1909-96). Bilde utlånt av forfatteren.

Noen ganger syklet vi oppover Snaustrinda og gikk tur til den nye, fine Estenstadhytta, som ble bygget i 1959. Om våren gikk sykkelturen til Devleskogen der det vokste blåveis, hvitveis og liljekonvall. Vi spiste matpakken sittende med ryggen mot en hangar på Lade flyplass, og så på småflyene som tok av og landet. Den dag i dag er flydur den mest stemningsfulle søndagslyden jeg vet, og heldigvis bor jeg ikke langt fra en småflyplass.

På sensommeren plukket vi bær, og bringebær fant vi på Tunga. Jeg plukket i et lite melkespann som hang og dinglet på sykkelstyret når vi syklet hjem igjen.

Kuhaugen ble flittig besøkt, både for å plukke de første vårblostmene og for å nyte den fantastiske utsikten over byen.

Jørgen Brekke sin kriminalroman “Drømmeløs”, som kom ut i 2012, åpner med et likfunn på Kuhaugen. Spennende lesing, spesielt for alle med et forhold til dette området!

Hysj, hysj, hysj - vær stille som mus ..

Lørdag ettermiddag var barnetimen i radio fast innslag. Når kjenningsmelodien lød fra Radionette-radioen, slapp vi det vi holdt på med, enten vi var inne eller ute. Vi satt interessert og lyttet til flotte hørespill, og ble kjent med “Lille lord Fauntleroy” og “Stanley og Livingstone”. Det var ekstra stas når vi hørte kjenningsmelodien til Stompa-hørespillene, fengende “Coronation Rag” av Wini-

fred Atwell. Jeg har hatt en forkjærlighet for ragtime-musikk siden da. Stompa var alltid morsomt, og vi elsket stemmene bl.a. til Gisle Straume som lektor Tørrdal og Dan Fosse som Bodø.

“Tulutta og Makronelle” var også blant favorittene. To skrullete gamle damer og en morsom sang, husker jeg: “Løype, løype, lø-ø-ø-ø-øype for Tulutta og Makronelle!”. Når min bibliotekarkollega og jeg holder inspirasjonsforedrag på foreldremøter om “Barn og leselyst”, kaller vi oss internt for “Tulutta og Makronelle” etter mine barnetimevenninner fra gamle dager.

Annethvert år kom Barnetimeboka, som var skrevet og illustrert av barn over hele landet, bl.a. “Toya” og “Petter fra Ruskøy”. Jeg sendte inn tegning og fikk diplom, men tegningen min kom ikke på trykk. Lauritz Johnson og Sonni Holte-dal Larsen var kjente programlederstemmer for alle barn den gangen, og de kalte seg onkel og tante. Det var ganske naturlig, for det var ikke bare de “ekte” tantene og onklene som hadde disse titlene. Mamma sine venninner og pappa sine kamerater var også tanter og onkler. Derfor hadde jeg både tante Sigrid og onkel Bjarne, uten at vi var det aller minste i familie.

Bildet viser skolegården i et friminutt i 1955, og vi ser hoppetauet i full sving. Skolegården hadde asfalt, og der sprang vi 60-meteren og kastet stor og liten ball når vi skulle ta idrettsmerket. Vi hverken satt eller gikk på gresset, tro om det var forbudt? Vår del av det lysegule nybygget var til høyre, utenfor billedkanten. Foto: Kåre Halse. Bilde utlånt av Kai Krog Halse.

Og så fikk vi barnetimegodt! Som oftest var det en liten sjokolade, min favoritt var Lohengrin med gul krem inni, og en liten 25-øres pose salte Polly peanøtter. Når nøttene var spist opp, vrente vi posen og slikket i oss saltet på innsiden.

Kongen døde

Om høsten i første klasse døde kong Haakon. Vi fikk fri på begravelsesdagen hans, og streng beskjed om å holde oss inne. Som hjemmelekse skulle vi skrive HAAKON VII med doble bokstaver over to sider i tegneskriveboka, farge og pynte. Og dette skulle vi gjøre mens vi fulgte med på reportasjen fra begravelsen i radioen.

Den 22. juni året etter fikk vi gå i tog forbi Stiftsgården og vifte med flaggene våre til den nye kongen, som var blitt signet i Nidarosdomen. Det var masse folk i byen, og jeg, som hadde avtalt å møte mamma utenfor fotograf Schrøder i Nordre gate etter toget, ble stående og gråte i Søndre gate helt til en snill dame forbarmet seg over meg og fulgte meg til fotograf Schrøder, der mamma sto og ventet. Det var ikke så lett å vite forskjell på Nordre og Søndre for ei lita jente, særlig ikke på en dag med så store folkemengder i gatene.

“Som hjemmelekse skulle vi skrive HAAKON VII med doble bokstaver over to sider i tegneskriveboka, farge og pynte. Og dette skulle vi gjøre mens vi fulgte med på reportasjen fra begravelsen i radioen”.

Skolemelk og vennskapsskip

Jeg likte ikke melk, og jeg husker med blandete følelser skolemelken som vi fikk i vinterhalvåret. Den var på små melkeflasker, jeg tipper det var 1/3 l, og ble levert i kasser som sto i gangen i den søndre delen av nybygget. De to ordenselevene gikk og hentet klassens kasse, og i forbifarten tok vi en titt på modellen av skolens vennskapsskip, som sto i gangen. Før jul pakket vi små julepresanger og sendte til mannskapet på dette skipet, og det var veldig stas hvis vi fikk svar og takk fra den som hadde fått akkurat vår pakke.

Hvis ordenselevene var ekstra dristige, tok de seg tid til å drikke vann av drikkefontenen som også sto i gangen. Så ble melkekassen båret tilbake til klasserommet, og noen flasker ble plassert oppå radiatorene under vinduene for å varmes opp til vi skulle spise. Det var

flere som foretrakk varm melk. Så fikk vi hvert vårt tykke hvite sugerør av pappir, og drakk melken til matpakkene våre.

Knapphull og fingervanter

Vi som var jenter, måtte lære håndarbeid. Utenom skolen gikk jeg flere år på arbeidsstue, som blant andre Rønningen husmorlag arrangerte, først i bedehuset i Lauritz Jenssens gt. og senere i barnehagen i Rønningsveien - rett ved P. O. Stenes kolonialbutikk. Veggene inne i barnehagen var dekorert med fantastiske eventyrmotiv som var malt av Peter Martinus Keller. Han bodde i Hans Finnes gt. 22 med familien sin. Fru Olaus Keller var klaverpedagog, og i tillegg til at hun underviste på Trondheim musikkhøgskole, var hun spillelærerinne for flere av oss som bodde i strøket.

På skolen hadde vi håndarbeid fra og med 3. klasse. Vi lærte å strikke rett og vrangt. Vi heklet stripete grytekluter av sirlige fastmasker, og fargerike ballnett av luftmasker. Frøken Hansen, som jeg tror nærmet seg pensjonsalderen da hun underviste oss i 3. klasse, var en stille og finslig dame. Jeg likte håndarbeid, og gledet meg til disse timene. Hele klassen hadde sydd poser til å oppbevare klesklyper i. De var av rutete bomullsstoff, min var grønn og skulle ha et monogram i korssting til pynt. Jeg konkluderte med at jeg i hvert fall ikke kunne bruke blått garn, for blått og grønt "passet ikke sammen" etter den tidens fargemote. Den dag i dag husker jeg hva frøken

Hansen sa til meg på sin rolige måte: "Har du ikke sett blåklokkene i Guds grønne natur, hvor vakre de er?"

I løpet av folkeskolen laget vi mye fint i håndarbeidstimene, og det var ikke alltid lett. Vi strikket grytekluter og nåleputer, røde tøfler med grå striper, heklekant og dusker, votter, sokker og fingervanter, og vi sydde klypeposer, babydoll som også kunne brukes som soldrakt, hvite skolekjøkkenforklær med seler og vanskelige knapphull og bluser med krage og mansjetter. Imponerende, synes jeg!

Lek og moro

De første årene fikk vi ikke ha gymnastikk i gymsalen, men det hendte vi fikk løpe i ring i Festsalen i kjelleren, og i klasserommet var det "Hode, skulder, kne-og-tå, kne-og-tå..." I friminuttene var det stor aktivitet. Vi lekte tatt'n, spilte kanonball, hoppet bukk, tau og strikk. Men det første året tror jeg det var sanglekene som var mest i skuddet. "Hver gang månen går ned bak en sky, kyk'liky", "Det kom en pike gående, gående, gående", "Under den hvite bro .." og "Du Kari, vil du ride, på livets landevei", og mange fler.

Vi laget Himmelstigen, Fisken på fatet, Vispen og Vuggen med en snor, og "tok av" hos hverandre. Jeg kunne hekle luftmasker, og laget snorer til noen, og andre var eksperter på å tvinne garn, og forsynte venninnene med fine snorer.

“I første klasse leste vi høyt fra ABC med hane uten-på, og senere fikk vi Nordahl Rolfsens lesebøker med spennende fortellinger”.

Og vi nappet ull! Det har jeg aldri truffet noen andre som har gjort. Kanskje det var et spesielt fenomen i klassen vår? De som hadde et ekstra loddent skjerf eller en fin ull-lue, lånte bort disse, og vi nappet nesten hull for å få fine dotter og flak av ull i forskjellige farger! Den som satt på en pult rett bak en med en fin strikkegenser, kunne sitte i timen og “nappe” uten at frøken merket det. Det var sikkert flere mødre som lurte på hvordan de merkelige slitastjene på klærne våre oppsto. Jeg husker at en venninne hadde et loddent lysegult skjerf, og det gikk på omgang og ble til de mest vidunderlige pastellgule ullflak.

Ja, hva samlet vi ikke på! I album og fine konfektesker oppbevarte vi glansbilder og papirdukker. I skoer var serviettene. Foreldrene våre kunne aldri bruke papirserviettene når de var i selskap, for serviettene måtte være rene og pene når de kom hjem til oss med dem.

Det var alltid spennende hva slags servietter de hadde fått. Vi samlet serrier, f.eks. rutete servietter i ulike farger. Og vi byttet selvfølgelig med hverandre. Noen samlet også på appelsinpapir, og mange samlet på filmstjerner. Heldige var de som fikk en bunke ukeblader å klippe i.

Og så samlet vi på bilnummer. De fleste begynte på U eller V og var fra Sør- eller Nord-Trøndelag, og så var det ekstra spennende hvis vi kunne skrive ned et utenlandsk bilnummer.

Jeg hadde en snill fetter, Jan Gunnar, som tok meg med ned til Bjarne Wist i Innherredsveien. Der satt vi i veikanten en hel søndag formiddag og skrev bilnummer. Jeg hadde flest av alle, hele den lille oransje notisboken min var full. Ofte kom det svenske busser til Trondheim, og navnet på stedet de kom fra sto foran på bussen. Vi leste “Abonnerad” med trykk på andre stavelse, og lurte veldig på hvor det var.

Minnebøker var også i skuddet. “Rose-ne er røde, fiolene er blå”, og mange vake ønsker for fremtiden ble skrevet med skjønnskrift og pyntet med border og blomster. Vi skrev på kryss og tvers, LEV VEL og $7+7=14$, kjæresten venter i porten. Jeg husker også “Når du blir gammel og ingen vil ha deg, sett deg på taket så kråka kan ta deg” og “Gid lykken må gro, som gresset bak do”. Ekstra populære ble de som hadde et fotografi å lime inn. Jeg hadde to minnebøker, og

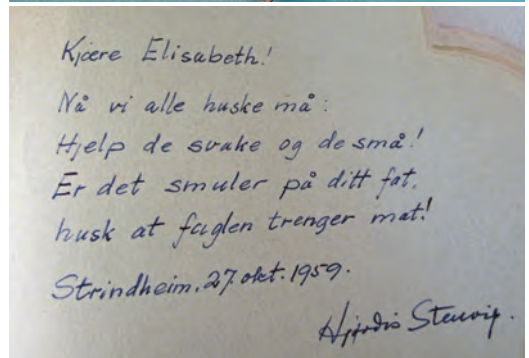
den ene var blekrosa, hjerteformet og “vattert”, rett og slett nydelig.

Det var veldig stas når lærerne skrev i minnebøkene våre. Vår frøken var veldig glad i fugler, og hun skrev det samme minnet til alle: “Nå vi alltid huske må: Hjelp de svake og de små! Er det smuler på ditt fat, husk at fuglen trenger mat!” En eldre, litt forvirret dame som var vikar for oss en periode da frøken var syk, beholdt minneboken min så lenge at jeg måtte be om å få den igjen. Da jeg endelig fikk den, hadde hun skrevet det samme minnet tre forskjellige steder i minneboken. Det syntes jeg var merkelig.

Nei-takk-klubben

Det var to “begivenheter” som inntraff en gang hvert skoleår, og som de fleste gruet seg til. Den ene var når “pirquet-damen” kom. Vi skulle testes og fanges opp hvis vi var eller hadde vært smittet med tuberkulose. Alle fikk to risp på underarmen med en pennesplitt og en dråpe tuberkulin i rispene (pirquetprøve). Disse ble kontrollert noen dager senere for å se om vi var “positive eller negative”. De fleste tok dette med fatning, men det hendte at noen var så redde at de gråt. Det var flaut for dem, syntes jeg.

Det andre vi gruet oss til, var når tannlegedamen kom og hentet oss til den årlige kontrollen hos skoletannlegen. De fleste hadde mange hull, og måtte gå gjennom mye lidelse i tannlegestolen.

“Jeg hadde to minnebøker, og den ene var blekrosa, hjerteformet og “vattert”, rett og slett nydelig”.

Mange tiltak ble satt i gang for å bedre tannhelsen, og ett av dem var Nei-takk-klubben. Når vi meldte oss inn der, fikk vi en fin nål med bilde av en håndflate, og så sto det “NEI TAKK”. Vi ble invitert til arrangement i Festsalen på skolen, og vi skulle motiveres og lære å si “nei takk” til snop og andre søtsaker - en regel som var vanskelig å overholde.

Skidag på Pineberg

Da jeg vokste opp, var det ordentlig vinter i Trondheim. Mitt fornuftige vinter-

antrekk som småjente var grå vadmelsbukse, duffel og beksømsko, som vi kalte "bekkerta". Den første boblejakken i klassen var det Bente som hadde, men da var vi begynt i fjerde klasse.

Vi rente nesten daglig på ski, kjelke og spark, og kommunen ga oss akebakker der vi kunne ake trygt. Der ble ikke vei-banen strødd. Min akebakke var i den øverste delen av Rønningsveien, fra Ole Solbergs vei og ned til møtet med Sky-åsveien. Rattkjelker var veldig i skud-det, men de var farlige, sa de voksne, og vi kunne lese i avisen om rattkjelkeulyk-ker. Jeg måtte nøye meg med en uten ratt, som morfar hadde laget til meg da jeg var ganske liten. Bestevenninnen min, Tove, hadde en kjempelang gam-mel kjelke som faren hennes hadde brukt. Det var den fineste av alle, med pute på og hyssing til å styre med festet foran i meiene. Vi gikk også på skøyter. Det begynte med skruskøyter, som satt dårlig på skoene, og som vi fikk neglebit på fingrene av når de skulle skrues fast. Senere fikk vi skoskøyter, og jeg brukte min mammas gamle hockeyskøyter med pels på utsiden. Danseskøyter sparte jeg til da jeg var blitt litt eldre, de kostet hele 99 kr. De nærmeste skøytebanene var på Myra, Buran og Rosenborg. Hos brann-folkene på Buran kunne vi også få slipt skøytene.

I første klasse inntraff den vinteren som foreldrene våre snakket om i alle år et-terpå. Et enormt snøfall 28. februar lam-

met trafikken. Trikkene, bussene og Gråkallbanen sto. Foreldrene mine, som var hos noen på Byåsen, måtte gå den lange veien hjem om kvelden. Brøyte-kantene var kjempehøye, og det var ikke alle som greide å komme seg til skolen neste dag.

Ingen barn ble kjørt til skolen av forel-drene, alle gikk i all slags vær. Skole-veien min tok som regel en halv time. Vi gikk raskt om morgenen, for vi var liv-ende redd for å komme for sent. På hjemveien tok vi det mer med ro, og hadde mye moro. Vi lo og tøyset, og av-talte å møtes når vi var ferdig med lek-sene. Skoleveien var en viktig sosial arena. Det hendte at vi hadde litt penger og kunne kjøpe noe godteri i "skolekios-ken" i Rønningsbakken, men det var ikke ofte, og de voksne måtte ikke vite om det!

Jeg kan ikke huske om det var skidag hvert år, men jeg husker den løypen vi måtte gå, som gikk rundt Moums gart-neri, et stykke oppover Kong Øysteins vei, langs gjerdet til Persaunet leir, over Pinebergjordene og tilbake til skolen. Jordene var fremdeles jorder, og vi måt-te ikke langt av sted for å finne skiter-reng.

Søndagsskiturene for vår familie gikk forbi Strinda sykehus, gjennom Persau-ne hageby, og over jordene der Valen-tinlystsenteret ligger i dag. Målet var Granåsen eller Gryta, med fine skibak-ker, og en låvevegg til å lene seg mot når

matpakken skulle nytes. Til hverdags hadde vi Rønningenjordet som nærmeste nabo, og der gikk vi på ski og akte hele vinteren.

Vår og småsko

Snøen kom i god tid før jul, og den forsvant i april. Nå bor jeg på Vestlandet, og her regner snøen bort etter to dager, hvis den i det hele tatt kommer. Da jeg vokste opp, smeltet snøen om våren. Det piplet og rant fra hustakene, og det rant i rennesteinene. Vi lagde demninger av sørpe, og det ble rene fossefallene når vi til slutt laget hull i demningene.

Etter hvert fikk vi gå med småsko - de var alltid brune med snøring. Nå dukket de første hestehovene opp i grøftkantene, og vi plukket vårens første buketter, som ble satt i vann i eggeglass på kjøkkenbordet.

Vi hoppet "parris", det het ikke paradiset, som i andre deler av landet. Det var "måneparris" og "parris" med kvadratiske ruter, trekantete ruter og ruter med tall i. Vi brukte "parrisstein", som skulle være passe stor og helt flat. Min "parrisstein" var av hvit marmor!

Som oftest var det guttene som kastet på stikka, men det hendte at vi jentene gjorde det også. Da brukte vi 5-ører eller tynne metallskiver på samme størrelse som femøringene. Jeg kan ikke huske hvor vi fikk dem fra, men sannsynligvis plukket vi opp en her og en der, som andre hadde mistet.

Og vi lekte mye med ball. "Høl i hatten" var en av de populære ballekene, og vi kastet mot en vegg, klappet i hendene og snurret rundt. Ballen bar vi rundt halsen i fargerike ballnett, og den hoppet og spratt mot knærne våre når vi gikk.

Vi hoppet tau, og den som eide et langt hoppetau var heldig, for eieren av tauet slapp som regel å stå og dreie. Vi hoppet "Bamse, bamse, ta i bakken" og "Finbeck og Fia på landeveien dro", vi hoppet inni til hverandre, og noen mestret kunsten å hoppe når to tau ble dreid hver sin vei.

Og så rocket vi med rockeringer. Den første rockeringen min var laget av bambus, men så kom de røde og blå rockeringene som var laget av plast, og jeg fikk en som var fin og blå. Vi satte rekorder, og det var ikke måte på hvor lenge vi kunne holde ringen gående.

Ett år ble det moderne med drillstaver - en mote som kanskje var påvirket av Bispehaugen skolekorps som hadde noe så fint som drillpiker. Drillstavene hadde enten hvite eller sorte kuler i endene, og de ble kjøpt hos Olaf T. Ranum i Olav Tryggvasons gate. Vi drilllet også med pinner av mange slag, for de ordentlige drillstavene var dyre og kostet over 20 kroner.

Med noen års mellomrom kommer jojo'en på moten. Jeg husker de heldige som hadde plastjojo'er med reklame på, mens min var blåmalt, av tre og hadde

ligget på loftet. Den hadde nok vært en av foreldrene mine sin. Vi kunne også lage jojo av store knapper, som vi fant i mødrenes syskrin. Når vi sydde sammen to knapper og surret på en kraftig tråd, hadde vi faktisk en jojo.

Kari og Inger

Hva het vi på 50-tallet? I vår årgang var det ingen som het Charlotte eller Benedicte. Det var de “vanlige” navnene som var på moten, og da vi begynte i 1. klasse, var det hele fem Kari'er i 1C!

Ellers var det to som het Eli, og to av hver av Sissel, Randi, Bente, Inger og Brit. Og det var tre som het Kristin. Vi som var alene med våre navn, het Gøril, Kirsten, Wivian, Tove, Tone, Agnes, Aina, Sylvi, Marit, Mette, Kjersti, Kate, Ragnhild, Anne Lise og Elisabeth.

To jenter gikk i klassen vår i hver sin korte periode. Begge var lyse og fagre og snakket blide østlandsdialekter med et tonefall som gikk oppover på slutten av setningen. Alle ville ligne på dem, og navnene deres var like lyse og fagre som jentene. De het Sol og Linda!

De fleste hadde bare ett fornavn, og de som hadde to navn, var oppkalt etter bestemødre eller gamle tanter, og ville helst ikke at noen skulle kjenne til det andre navnet. Nå er disse mellomnavnene blitt vanlige på små jenter, f.eks. Margrethe, Marie og Johanne. Det var heller ikke mange som hadde to etter-

“De aller fleste hadde matbokser av blykk med fine motiv på lokket. Min matboks inneholdt som regel grahambrødsriver med leverpostei eller kaviar, eller ankerstokk med brunost. Hvis jeg var riktig heldig, kunne det være finbrød”.

navn - det var familiefaren sitt navn som gjaldt.

Pjekkert og peau-de-peche

Mødrene våre staset seg opp i elegant drakt med tre kvart lange ermer, markert midje og hatt, og kanskje litt 4711, Chanel No. 5 eller Apple Blossom bak ørene. Forbildene var kjente kvinner som Jacqueline Kennedy, Audrey Hepburn og Elizabeth Taylor.

Min pappa brukte hatt og frakk, og han brukte tversoversløyfe. Når vi gikk på tur, hadde han en fritidsdress i gabardin, med dressjakke og knickers med press i. Da var også tversoversløyfen på plass. Vi småjentene hadde både hverdagsklær og søndagskjoler i garderoben. Det var forskjell på søndag og hverdag! Hvis søndagsturen var en spasertur, hadde jeg på meg kåpe og fingervanter. Av populære plagg husker jeg pjekkerten, som var en slags duffel eller losjakke, og peau-de-pechejakken, som var en pen

vårjakke av et materiale som lignet på semsket skinn.

I regnvær gikk jeg med den gamle røde lakkregnkåpen med cordfløyel på innsiden av kragen, og brune gummistøvler. De som var heldige, fikk siste mote i regntøy, som var KellyCoat fra Helly Hansen, en regnjakke som det var populært å tegne og skrive på ryggen av. De gule var de aller fineste. Jeg ønsket meg regnjakke, men det fikk jeg bestemt ikke, fordi den var kort og ville gjøre meg våt på knærne når det regnet. Dessuten var det jo så stygt å ødelegge klærne sine med kulepenn!

De tøffe brettet også ned kanten på de brune gummistøvlene, og noen skrev og tegnet på denne nedbretten. Dette var strengt forbudt for meg, fordi støvlene kunne bli ødelagt - også så det jo så rampe ut!

17. ma'i er vi så gla' i

Da 17. mai 1958 kom, hadde vi gått på skolen i nesten ett år, og var blitt ganske store. Det var stas å skulle gå i 17. maitog. Vi øvde i skoletiden, før den store dagen kom - stilte opp seks og seks på rekke og marsjerte i takt. Da den store dagen kom, fikk vi på oss gode sko, for vi skulle gå langt. Vi hadde med oss en liten veske med niste og noe godt i, og så møtte vi på skolen allerede klokken åtte. Etter en liten tale av skolebestyrer Johannes Bull-Hansen, begynte den lange marsjen fra Strindheim skole til Katedralskolen i byen. Vi gikk bortover

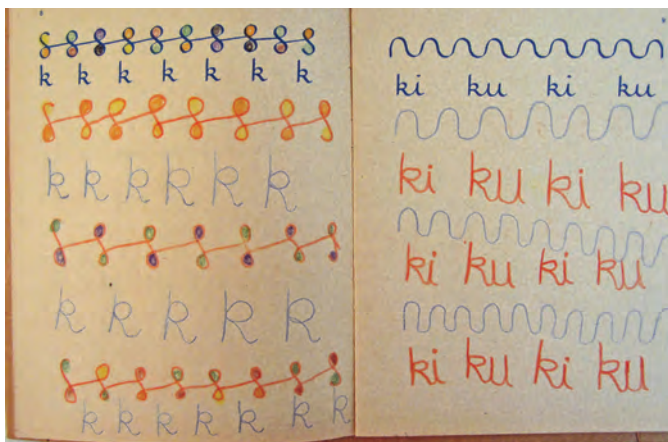
Rønningsbakken, og fortsatte i Innherredsveien, forbi Voldsmindbyggene, Rosendal kino, Sjokoladehuset og Lademoen kirke. Da vi kom til La'mo'parken, var det veldig spennende om vi greide å komme til krysset med Mellomveien før Lilleby skole. Vi hadde øvet på 17. mai sanger, "Her kommer vi unge i flokk-flokk-flokk, av mot og av sanger har vi nok-nok-nok", som vi sang mens vi gikk, og innimellom ropte vi av full hals: "Strindheim, Strindheim, hei-hei-hei, ingen skole er som deg!", og da Lilleby kom marsjerende, kunne vi ikke dy oss: "Lilleby, Lilleby, fy-fy-fy, ød'la hele Trondhjems by!"

Et par år etter begynte de å busse de laveste årstrinnene til byen, det var jo langt å gå for små føtter. Men jeg kan ikke huske at vi opplevde det som langt, og denne marsjen var noe av det kjekkeste på 17. mai.

Langt om lenge nådde vi Katta. Her ble vi stående ganske lenge, og det var nå matpakkene kom godt med. Vi spiste brødsriver med brunost, leverpostei og kaviar, og byttet godteri med hverandre. Jeg tror ikke vi hadde med oss drikke, og jeg kan heller ikke huske at noen måtte følges på toalettet i løpet av denne lange marsjen eller pausen.

Omsider satte det ordentlige 17. maitogget seg i bevegelse, og forventningen var stor. Det kunne ta lang tid før vår skole fikk begynne å gå. Strindheim hadde egen guttemusikk med grå unifor-

mer og gullsnorer. Foran ble maskoten båret, en bamse i korpsuniform, montert på en stokk. Den var fin! Hvis jeg husker rett, fikk jentene være med i korpset fra det året min årgang gikk i sjettede klasse, og fra vår klasse var det tre jenter som ble korpsmusikanter: Eli Dahl, Inger Olstad og Tove Bysting.

På 17. mai var det alltid spennende om jeg så mine voksne og lillebror i mengden øverst i Munkegaten, og det var spennende om de så meg! Vi ropte hurra av full hals og viftet med flaggene - og etterpå fikk jeg bløtkake på Parkkafeen og rød ballong med ører. Vi skulle se både borgertoget og russetoget før vi skulle hjem og spise eggedosis. Været var alltid litt kjølig, men jeg kan ikke huske at det regnet på 17. mai noen gang!

Hurra for deg som fyller ditt år!

I løpet av året ble det feiret fødselsdager, og vi ble invitert i 'bursdagsselskaper' hos hverandre. Det var ingen som hadde hele klassen på besøk - 30 jenter ville vært litt av en fest! Vi hadde med en liten presang, som kunne være penger i en konvolutt eller en liten ting. Min mor hadde jobbet i Bruns bokhandel før jeg ble født, og der var hun av og til innleid som sesonghjelp, så for meg var det naturlig å gi bort bøker når jeg var i 'bursdagsselskap'.

“Hos frøken lærte vi røde og blå bokstaver, og border av mange slag”.

Vi gledet oss til festmat og leker, og vi var flinke til å finne på aktiviteter. Hos Kristin Haugan fikk vi tegne og skrive navn på duken, og året etter hadde moren hennes brodert det vi hadde skrevet!

Ved bordet lekte vi alltid hviskeleken, der vi hvisket noe i øret til sidemannen, og hun hvisket til nestemann det hun trodde hun hadde hørt. Det var morsomt å høre hva det ble til etter en runde rundt bordet! Vi lekte “Bro, bro brille” og “Ta den ring og la den vandre”, og da vi ble litt større, spilte vi sketsjer for hverandre. Vi kunne mange sketsjer og mange leker, så tiden gikk fort.

Og hva var serveringen? Små brusflasker, gjerne Eventyrbrus, men også Solo og Coca Cola, og bløtkake og boller. De fleste stedene fikk vi også sjokolade med krem og smørbrød. Da vi ble litt eldre, var det “salte” måltidet varm buljong med kjøttboller.

Så kom den lange sommeren

Neste begivenhet i en førsteklasing liv var “eksamen”, før vi fikk en lang og deilig sommerferie. “Eksamen” var en liten avslutningsfest i klasserommet. Foreldrene var invitert, og ettersom dette var i skoletiden om formiddagen, kan jeg ikke huske at det noensinne var en far der og hørte på oss. “Alle” mødrene var hjemmeværende den gangen, og de sto bakerst i klasserommet, mens vi opptrådte fremme ved tavlen. Vi hadde dekorert tavlen med “Velkommen” og fine tegninger, og dette var den eneste gangen i løpet av året vi fikk bruke fargekritt. En etter en måtte vi frem og deklamere dikt, som vi hadde lært utenat og øvet på i minst et par uker. Det var ikke så mange som torde å synge foran alle mødrene, men Agnes Gjerstad var kjempeflink, og hun opptrådte imponerende med en Lille Grete-sang som vi kjente fra Ønskekonserten i radio.

I 1960 var det femti år siden Bjørnstjerne Bjørnson døde. Da leste vi dikt av Bjørnson, Ragnhild Dahl sang “Jeg velger meg april”, og på tavlen hadde vi blant annet tegnet Øyvind og bukken.

Dette var alltid rundt sankthans, og sommeren var kommet. Den første ispinnen hadde vi fått på 17. mai, og nå fikk alle sammen endelig lov til å gå med halvstrømper eller knestrømper. Sankthans var bl.a. det magiske tidspunktet for når vi hadde lov til å sitte på bakken. Vi hadde på oss nystrøkne sommerkjoler med

underskjørt som struttet og knitret. Noen var stivet i skummetmelk - det gjorde dem ekstra stive og fine. Mødrene klappet, frøken fikk blomster og vi fikk karakterbøker.

I karakterbøkene våre til jul, påske og sommerferie fikk vi “skussmål”, som sa noe om hvor flinke vi var, og om vi hadde god eller meget god orden og oppførsel. Jeg husker at jeg bare fikk “God orden” en gang, og det var ikke foreldrene mine så glade for. Det var viktig å være flittig og flink, men oppførsel og orden var det aller viktigste.

Så hadde vi en lang og deilig sommer foran oss. Det var alltid godt vær, og vannet i Trondhjemsfjorden fristet. Vi syklet til Væreskjæret, til Djupvika og Korsvika - eller så tok vi Gråkallbanen til Lian eller båten til Munkholmen. Vi hadde med oss saft på flaske og brødskeer, og noen ganger fikk vi kjøpe en rosinbolle som kostet 21 øre. Den gangen kostet “kronesisen” en krone, og vi kunne kjøpe halvøres drops i spisspose.

Noen reiste på campingtur, med hele familien pluss telt, campingbord og stoler i en liten personbil. Det var utrolig hvor lite klær og personlige ting en trengte, og utrolig hvor mye som kunne surres fast under en presenning på biltaket. Vår familie tok toget til Stjørdal, der vi leide en hytte ved sjøen ikke langt fra den populære badestranden og campingplassen Storvika. Der vrimlet det av telt og campingvogner, og mange av

campinggjestene kom fra Sverige. Alle svensker gikk i joggedress når de var på campingtur, og det tok ikke lang tid før det ble norsk mote også. Jeg har fødselsdag midt på sommeren, og jeg husker den sommeren jeg fikk joggedress i presang! Den var mellomblå med grå krage. Jeg følte

meg stilig og moderne, og så behagelig som det var! Ellers ble jeg lykkeligst når pakkene inneholdt bøker. Ikke så rart at jeg valgte å utdanne meg til bibliotekar.

Sommerferien varte i to måneder og var akkurat passe lang. Det var spennende å ta frem ranselen igjen i august, kanskje trengte vi nytt pennal eller i hvert fall et nytt viskelær. Det var spennende om det kom nye jenter i klassen, om vi fikk sitte ved siden av bestevenninnen, og hvordan timeplanen ble. Vi hadde ikke lørdagsfri, men i flere år hadde vi fri en annen ukedag. Det var mye kjekt å se frem til når skolen begynte igjen.

Lars er skolegutt

I høst begynte Lars på skolen. Lars fylte 6 år i oktober, og jeg er mormoren hans. Lars er ikke barnehagegutt lenger, han har ny, fin ransel og et stort fint pennal. Han var på førskoledager i vår og møtte

Strindheim skole sett fra Bromstadvegen i 1950-årene. Hjørdis Stenvig holdt til med sine klasser i 1. etasje i bygget til venstre - i klasserom nr. 8.

både læreren og de andre elevene. Læreren hans heter Mailin.

Vi, som begynte på skolen i 1957, var 7 år, vi hadde gått hjemme med mødrene våre, og de fleste var veldig modne for nye utfordringer. Da vi møtte opp til første skoledag, var det første gangen vi gikk inn gjennom skoleporten, og alt var nytt. Jeg gikk til skolen med mammas blå svipptursekk på ryggen, og frøken hadde bare etternavn. Hun het frøken Stenvig.

Mye har forandret seg på 55 år, men forventningen og spenningen første skoledag er den samme. Mormor håper at Lars har en fin og lærerik skoletid foran seg, med mange gode og morsomme dager.

Elisabeth Bochkon Tøsdal, f. 1950, er biblioteksjef i Os kommune i Hordaland. E-postadresse: elisabeth@tosdal.no.